

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Από τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου Ἑσπεριακοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8.	ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ	α' Ἀναπλάσεως καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου ἐδῶς Φλίσσα, 6, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' πρὸς τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου α' Ἀναπλάσεως. — Ἡ ὁρησικία καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ὑπὸ F. Bolla. — Ὁ Ραββίνος Ἰσαὰκ Μ., ὑπὸ Ν. Ἀμδράκη. — Οὐσία - Ὑπόστασις - Ἐστέργαια· τὸ μεθεκτὸν καὶ ἀμείεκτον, ὑπὸ Κ. Α. Διάλητος. — Ὑπὲρ τοῦ Σχολείου, ὑπὸ Τιμιθέου Τρψάδος. — Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Τμήματος τοῦ Συλλόγου τῆς α' Ἀναπλάσεως κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ' ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ",

Τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τῆς α' Ἀναπλάσεως ἔστειλεν εἰς τὰς 2 τοῦ προπαρελθόντος μηνὸς Ἰανουαρίου υἱκὸν γράμμα πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ', συγχρόνως δὲ ἐν ἀντίτυπον τῆς ὑπὸ τοῦ Συλλόγου ἐκδόσεως τοῦ κατὰ Ματθαῖον Ἀγίου Εὐαγγελίου μετὰ συντόμου ἐρμηνείας καὶ προσευχῶν, ὡς καὶ ἀντίτυπον τῆς ὁρησικίας καὶ Ἐπιστήμης μετὰ δημώδους ἀπολογητικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ τοῦ κ. Σκαλτσόνη. Ἡ αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ἔχουσα σύμφωνον καὶ τὴν γνώμην τῆς περὶ αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἠδόκησε νὰ ἀπαντήσῃ ὡς ἔστι πρὸς τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τῆς α' Ἀναπλάσεως:

Τοῖς ἐντιμοτάτοις κυρίοις τοῖς ἀποτελοῦσι τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου τῆς α' Ἀναπλάσεως τέκνοις ἐν Κυρίῳ ἀγαπατοῖς τῆς ἡμῶν Μετριότητος

Εἰς Ἀθήνας.

† **ΙΩΑΚΕΙΜ** ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐντιμότετοι κύριοι οἱ ἀποτελοῦντες τὸ Προεδρεῖον

τοῦ Συλλόγου τῆς α' Ἀναπλάσεως, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6' παρελθόντος Ἰανουαρίου υἱκὸν ὑμῶν γράμμα μετὰ τῶν συνοδουσίων αὐτὸ δύο ἀξιολόγων συγγραμμάτων, δώρου ἡμῶν εὐπροσδέκτου τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου, προαγόμεθα εἰς ἀπάντησιν ἐκφράσαι, διαγνώμην καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῷ ἐνθέρμῳ ζήλῳ καὶ τῇ ἀγαστῇ προθυμίᾳ, μεθ' ὧν τὸν ἱερὸν καὶ καλλίνικον ἀγωνιζόμενοι ἀγῶνα τῆς ἡθικῆς τοῦ Γένους ἀναπλάσεως, οὐ παύσθε τὴν τοῦ Θεοφύτου τοῦ Κυρίου ἀμπελῶνος καλλιέργειαν ἐπιμελῶς καὶ ἀκαμάτως κατεργαζόμενοι καὶ τὸ χαλεπὸν τῆς Ἐκκλησίας ἔργον δι' ἔργων θεαρέτων εὐαγγελικῆς διδασκαλίας καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης, ἔτι δὲ καὶ πονημάτων σοφῶν καὶ χριστιανικῶν, ὑποσηθοῦντες καὶ ὑποστηρίζοντες. Οὐ μὲν δ' ἀλλὰ καὶ εὐχαριστίας ἐγκαρδίους ὁμολογοῦμεν ὑμῖν ἐπὶ τε τῇ πρόσφρονι δωρεᾷ καὶ ἐπὶ τοῖς πάνυ φιλόφρονι καὶ υἱικῇ στοργῇ καὶ ἀποσιώσεως αἰσθήμασιν, ὧν ἐμφορεῖται πρὸς ἡμᾶς ὁ ὑμέτερος Σύλλογος, παρορῶν μὲν πᾶν τὸ ἐν ἡμῖν ἀνθρωπίνως ἀτελές, τὰς δ' ἀσθενεῖς ἡμῶν δυνάμεις παρὰ πᾶσαν τῶν καιρῶν τὴν χαλεπότητα καὶ τῶν μεριμνῶν καὶ φροντίδων τὸ μέγεθος ἐξαίρων καὶ μεγαλοποιῶν ἐκ φιλόφρονος πάντως γνώμης καὶ διαθέσεως. Ἐπιδαφιλεύοντες δ' ἐν τέλει τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τε τῷ ἔργῳ τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου καὶ ἐπὶ τοῖς ἐργάταις αὐτοῦ μετὰ τῶν εὐσεβῶν αὐτῶν οἰκῶν, αἰτούμεθα ἄνωθεν τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ ἀπειρόν ἔλεος.

αὐτὸς Φεβρουαρίου ιη'.

† **Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ**
ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ΥΠΟ F. BETTECH

Προσδεδυμένον :

Ε΄.

Υπάρχει διὰ τὴν ἀγωγὴν, διὰ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, διὰ τὴν πνευματικὴν κατὰστασιν. λαοὺ τινος μέτρον ἀλλοθαστον, ἡ γλῶσσά του. Τὸ Σωκρατικὸν «ὁμιλῶν, διὰ τὸ γινώσκω» ἐφαρμόζεται τόσον εἰς τοὺς λαοὺς, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἔθνη. Ἡ γλῶσσά των ὑφούται ἢ καταπίπτει, βαρύνεται ἢ λεπτύνεται, κομίζεται ἢ ἐξευγέρεται, ἀποκρηνοῦται ἢ ἐξευγενίζεται, ὑλοποιεῖται ἢ ἐκπνευματίζεται ὡς ἐκεῖνοι καὶ ἡ ἱστορία των. Λοιπὸν, εἰ μὲς διδάσκει ἡ σύγκρισις τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, Σανσκριτικῆς, Ἑβραϊκῆς, Ἀραβικῆς, Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς, πρὸς τὰς νεωτέρας γλώσσας; Ὁμιλούμεν ποιητικώτερον τοῦ Σακουντάλα καὶ τοῦ Ὀμήρου, εὐγενέστερον τοῦ Σοφοκλέους, περὶ τοῦ ὁποῦ ὁ ἱστορικὸς Πάγκος λέγει ὅτι οὐδέποτε ὁ ἀνθρώπος ὁμιλῶν ὠραιότεραν καὶ καθαρωτέραν γλώσσαν, ἢ λογικώτερον τοῦ παρὰ Πλάτωνι Φαίδωνος, ἢ λακωνικώτερον καὶ ἀκριβέστερον τῶν Σπαρτιατῶν; Βεβαιότατα, ὅχι καὶ ὁ Λαμαρτίνος, ὁ εἰπὼν, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωῆ εἶνε τὸ ὀρειότερον ἐξ ὧν ποτὲ ἐγράφησαν, καὶ ὁ Βοσνέτος ὁ ἀποθαυμάζων τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ἡσαίου, δὲν εἶνε οἱ μόνον ἀνακηρύξαντες ἀμύμητον τὴν γλῶσσαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Καὶ ὅλη ἡ κλασικὴ καὶ πανεπιστημιακὴ ἡμῶν Ἑκπαίδευσις δὲν βασίζεται ἐπὶ τῆς σπουδῆς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς; Ἰδοὺ, δι' οἷονδ' ἡποτε λογικῶς ἀκεπτόμενον, ἀποδείξεις ἐπαρκεῖς καὶ ἀναντίρρητοι, ὅτι δὲν ὑπερέχοντες τῶν ἀρχαίων οὔτε κατὰ τὸ ἥθικόν μεγαλειον, οὔτε κατὰ τὴν διανοητικὴν ἰσχύϊν, καὶ ὁ Σχοπενχάουερ συνάγει «ἐκ τῆς προϊούσης καταπτώσεως τῶν γλωσσῶν, αἵτινες ὅσοι ἀρχαιότεροι, τόσῳ καὶ τελειότεροι», συμπέρασμα ἀποφασιστικὸν κατὰ τῆς θεωρίας περὶ προόδου τῆς ἀνθρωπότητος.

Προσέτι ὡς πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν περὶ τοῦ Σύμπαντος ἰδέαν, εἶνε τοῦ συρμοῦ τὸ φρονεῖν καὶ τὸ λέγειν, ὅτι ὑπερέχοντες καθ' ὑπερβολὴν τῶν Ἀρχαίων· ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες δὲν μετέχουσι ποσῶς τοιοῦτον ἐνθουσιασμοῦ, διότι διακρίνουσι κάλλιστα μεταξὺ τῆς ἀθροίσσεως γεγονότων καὶ ἀνακαλύψεων καὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὁμολογοῦσιν, ὅτι δὲν εἴμεθα πλησιέστερον εἰς τὴν λύσιν ἢ πρὸ τριῶν χιλιῶν ἐτῶν. Οὕτως ὁ ἀγγλὸς ἀστρονόμος PROCTOR τερματίζει τὸ σύγγραμμά του «Our Place amongsts infinities» διὰ τῶν λόγων· «Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἑλλόγως, ὅτι φναιζόμεν τὸ Σύμπαν κάλλιον τῶν Ἀρχαίων; Γνωρίζομεν

βεβαίως πράγματα, τὰ ὁποῖα ἤγνούον ἐκεῖνοι, καὶ ἐξηγοῦμεν ἐκ τούτων τινὰ, τὰ ὁποῖα τοῖς ἐφαίνοντο ἀνεξήγητα· ἀλλ' ὁ ἐναστρὸς θόλος, οἷον τὸν βλέπομεν σήμερον, εἶνε ἐτι μᾶλλον αἰνιγματώδης καὶ ἀκατάληπτος παρ' ὅσον ἐφαίνετο εἰς τοὺς ἀστρονόμους τῆς ἀρχαιότητος». Καὶ ὁ Dubois—Reymonde, ὁ Γάλλος οὗτος τὴν καταγωγὴν, τὸν ὁποῖον ἡ Γερμανία θαυμάζει, γράφει· «Ἀπὸ τοῦ Ἑπικούρου, ὅστις ἐγίνωσκεν ἤδη τὴν ὁμιλῇ περὶ ἀμεταβλήτου τῶν νόμων τῆς ὕλης, καὶ ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ ὀλκὸς καὶ πνευματικὸς κόσμος δὲν μὲς ἐγείνει μᾶλλον καταληπτός». Καὶ ἀλλὰχοῦ· «Ἀπὸ διακοσίων ἐτῶν οὐδεμία ἐγείνει πρόσδος ἐν τῇ ἐπαγωγῇ περὶ τῶν φαινομένων τῆς διανοίας καὶ τῶν καταστάσεων τῆς ὕλης, ἢ ἐν τῇ γνῶσει τοῦ τί ἐστὶ δύναμις καὶ ὄλη. Καὶ δὲν θὰ γείνη τοιαύτη ποτέ». Καὶ τελειώνει διὰ τοῦ περιφήμου του· «Ignoramus et ignorabimus», ἥτοι· «ἀγνοοῦμεν καὶ ἀγνοήσομεν. (Veber die Grenzen des Naturerkennes, Leipsig, 1891).

Ἀλλὰ θὰ ἡδυνάμεθα ν' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος ὅλην ταύτην τὴν ἐρευναν σχετικῶς πρὸς τὴν προόδον, καὶ νὰ κρίνωμεν ὀριστικῶς περὶ αὐτῆς θέτοντες ἀμέσως τὴν θεμελιώδη ἐρώτησιν· ἡ ἀνθρωπότης εἶνε τώρα εὐτυχέστερα ἢ ἄλλοτε; Διότι, τὸ νὰ ᾖ εὐτυχής, ἰδοὺ ἡ ἐπιθυμία της! Ἡ ψυχὴ διψᾷ εὐτυχίαν, διότι δι' αὐτὴν ἐδημιουργήθη, καὶ ὅσοι διάφοροι ἂν ᾖ ἡ ὑπὲρ αὐτῆς ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων, καὶ οἱ τρόποι, δι' ὧν ἐπεδίωξαν καὶ ἐπιδιώκουσιν ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν—οἱ μὲν ἐν τῇ πλοῦτῳ, οἱ δὲ ἐν τῇ πτωχείᾳ, οἱ μὲν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, οἱ δὲ ἐν τῇ ἀμαθείᾳ, οἱ μὲν ἐν τῇ θρησκείᾳ, οἱ δὲ ἐν τῇ ἀπιστίᾳ—πάντες ἐπιθυμοῦσι νὰ ᾖ εὐτυχής, καὶ ὁ παράφρων, ὁ ποθὼν νὰ ᾖ ἐντελής καὶ ἀληθῶς δυστυχής, δὲν ἐγεννήθη ἀκόμη.

Εἴμεθα λοιπὸν εὐτυχέστεροι τῶν προγόνων ἡμῶν; Ὅχι· ἀποκρίνονται, οὐ μόνον τὰ ἑκατομύρια τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα, μετὰ τὴν καρδίαν πλήρη πικρίας καὶ γογγυσμοῦ, θὰ ἐπεθύμουν ἐν τῇ νῦν χρόνῳ νὰ ἀνατρέψωσι πᾶσαν τὴν καθ' ἐσθνητικὴν τάξιν, διὰ νὰ ἰδρῶσιν ἐπὶ τῶν ἐρεπίων της νέαν κοινωνίαν, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλόσοφοι, οἱ μελετηταί, οἱ σοφοί, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κορυφὴν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅλη των ἡ φιλολογία, ὅλη των ἡ φιλοσοφία ἐνεῖται ἀπιστοῦ, ὅλοι ἐπαναλαμβάνουσι· δὲν πιστεύομεν πλέον εἰς τίποτε, δὲν ἐλπίζομεν πλέον τίποτε, τίποτε πλέον δὲν ἀγαπῶμεν! Ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῆς γαληνίου καὶ ἱλαρῆς φιλοσοφίας ἐνὸς Πλάτωνος, ἐνὸς Ἑπικτήτου, ἐνὸς Σενέκας, καὶ τῆς τοῦ Καντίου, τοῦ Σχοπενχάουερ, τοῦ Χάρτμαν, διδασκόντων τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν τελικὴν τοῦ σύμπαντος αὐτοκτονίαν! Πόσον εἶνε ὀδυνηρὰ καὶ ζοφερὰ τὸ τε νεώτερον ἡμῶν μυθιστόρημα καὶ τὸ θέατρον, μετὰ τὴν διεστραμμένην φαντασίαν των, τὴν ἐμπνευσμένην διὰ τῆς εὐτυχίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀπολαύσεως τῆς ἐν τῇ τρυφῇ καὶ τῇ ἀσέλγειᾳ, τῇ σωματικῇ καὶ πνευματικῇ μοιχείᾳ, μετὰ τὴν ἀπαράτητον τελικὴν αὐτοχειρίαν, μόνον γνωστὸν φάρμακον ἀναπορεύοντος ἀπογοητεύσεως! Καὶ ἐρ-

χονται ἀκόμη νὰ μᾶς ἐκθειάσωσι τὰς μεγάλας προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν φώτων τοῦ πνεύματος! Ἰὼ τῶν προόδων τούτων! Καὶ ἔστωσαν κατηραμένα, ἐὰν χρησιμεύωσι μόνον εἰς τὸ νὰ μᾶς ὠθήσῃ πρὸς τὰς ἀδύσους τῆς ἀπελπισίας; καὶ τοῦ θανάτου!

Ἀξιοσημείωτον δὲ, ὅτι μεταξὺ τῶν κηρύκων τῆς προόδου, οἱ τῆς φυσικοκρατικῆς σχολῆς εἶνε οἱ μᾶλλον ἀντιφάσκοντες. Ἀφ' ἐνός, μᾶς κηρύττουσι τὸν ὀριστικὸν θρίαμβον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν φώτων κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας· ἀφ' ἑτέρου, διδάσκουσιν, ὅτι ἡ γῆ φέρεται πρὸς τὸν διὰ τῆς φύσεως θάνατον, ὅτι οἱ ἀστέρες θὰ σβησθῶσιν οἱ μὲν μετὰ τοὺς δὲ ἐν τῇ διαστήματι, καὶ ὅτι ἡμέραν τινὰ τὸ Σύμπαν θὰ ᾖ πεπνυμένος μόνον παγωμένος, ἀκίνητος, ἀφρων. Καὶ ἡ γνῶσις, καὶ ἡ διάνοια, καὶ τὸ μῖσος, καὶ ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ ζωὴ, τὸ πᾶν θὰ ἐκλείπῃ μετὰ τῆς θερμότητος, καταστραφὲν ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ψύχους τοῦ ἀμετρήτου διαστήματος. Ἰδοὺ ἀναμφιβόλως ὀραία πρόσδος, λίαν ἀξία νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ ἐνθουσιασμόν. Ἐὰν τοιαύτη ᾖ ἡ ἀλήθεια, «Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν», ἰδοὺ φιλοσόφημα εἰλικρινέστερον καὶ λογικώτερον!

Ἐὰν τέλος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς προόδου ἐρωτήσωμεν τὰς Ἑθνικὰς θρησκείας, αἱ μεγάλας αὗται καὶ γενικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος—διότι παρ' ἐτι εἶπον· περιηγηταὶ ἀμαθεῖς καὶ ἐπιπύλοι, οὐδεὶς λαὸς ὑπὲρ ἐξ ὧν ποτὲ ἄλλος—δὲν γνωρίζουσιν ἄλλο τι πλείοντερον περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου. Ὅλοι, ἡ τῶν Παταγόνων καὶ ἡ τῶν κατοίκων τοῦ Τογγό, ἡ τῶν Κινέζων καὶ ἡ τῶν Νιγρίτων, ἡ τῶν Μαζικανῶν καὶ ἡ τῶν Μαλαίων, ὅλοι μᾶς λέγουσιν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος μοχθεῖ, στεναρίζει, καὶ κλαίει ἐπὶ τῆς στυγνῆς ταύτης γῆς, διότι, δημιουργηθεὶς ἀγαθός καὶ εὐτυχής, ἐξεβλήθη ἐκ τόπου πλήρους τέρφων, τὸν ὁποῖον ἀναζητεῖ παντοῦ, χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὸν ἀνεύρῃ.

Ὅλοι αἱ μυθολογίαι τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρώμης καὶ τῆς Σκανδιναβίας, ὁμιλοῦσι περὶ ἡλικίας πρώτης χρυσῆς καὶ ἐξακολουθούσης πτώσεως, καὶ ἤδη ὁ Μαννὸς (1) ἀναφέρει τὰς τέσσαρας ἡλικίας τοῦ κόσμου, καὶ λέγει, ὅτι ἡ παρούσα περίοδος ἀρξάμενη ἀπὸ μεγάλου κατακλυσμοῦ, ὀνομάζεται Kalijuga, ἐποχὴ διχονοίας. Καὶ, ἀντὶ νὰ μᾶς παρηγορήσῃ διὰ τῆς προσδοκίας μετ' αὐτοῦ προόδου, κηρύττουσιν ὅτι τὸ κακὸν καὶ τὸ ἐγκλημα θὰ ἀυξάνωσι πάντοτε, μέχρις οὗ ὁ Ζεὺς καὶ οἱ θεοὶ του, καὶ ὁ Ὀδιν (2) καὶ οἱ πολεμισταὶ τῆς Βαλχάλας (χώρας τῶν νεφῶν) ἀφανισθῶσιν ἐν τρομερᾷ καταστροφῇ ἐνὸς κόσμου. Ἀλλ' ὅλοι ὡσαύτως λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην «ὁ Πατὴρ τῶν Πατέρων τῶν θεῶν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι ἐκάλεον τὸν Μέγαν Ἀγνωστον, θὰ ἐλεῇ τὸ τέλος τὰ δημιουργήματά του καὶ θὰ δημιουργήσῃ νέον κόσμον φωτός καὶ εὐτυχίας.

(1) Σ. Μ. Κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς υἱὸς τοῦ Βράχμα, συγγραφέας τοῦς παναρχαίους ἀνόμους τοῦ Μαννῶ.

(2) Σ. Μ. Ὁ μέγιστος τῶν Σκανδινάβικων θεῶν.

Καὶ ἐὰν εἴη δὲν εἴχομεν τὴν ἱερὰν Βίβλον, θὰ ἐπιστεύομεν προθυμώτερον ταύτην τὴν μεγάλην «consensus gentium», τὴν ὁμόθυμον δηλαδὴ συμφωνίαν τῶν ἐθνῶν, παρὰ τὰς θλιβεράς καὶ εὐτελεῖς θεωρίας ἀνθρώπων ἐπηρεμένων, οἵτινες νομίζονται ψευδῶς οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἀνθρωπότητος.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθηγ. τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ πρῶτην ἱεροκήρυκος Σμύρνης.

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ. ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΗΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πλήρης ενδιαφέροντος καὶ ποικίλων περιπετειῶν καὶ ἀποδείξεως περὶ τῆς ἀληθείας τῆς καθ' ἡμᾶς, Ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων, Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

[Βλέπε ἀριθμὸν 217]

Ὁ Μονσινιόρος καὶ ὁ διάκονος Βιστάνζος ἐπισκέφθησαν τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, καὶ ἐπέστησαν ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὰς ἑβραϊκὰς ἐπιγραφάς, καὶ εἰς ἄλλα ἰδιόζοντα εἰς ἡμᾶς.

Ἀποῦ δὲ καὶ περὶ πολλῶν ὁμιλήσαντες σχετικῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, στραφείς πρὸς ἐμὲ ὁ Μονσινιόρος, καὶ λαθὼν τὴν δεξιάν μου·

— Σὺς συγχάριω, εἶπε, Πάτερ Ἰωάννη, διότι ἐγνωρίσατε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπιστεύσατε εἰς τὸν Χριστόν. Ἀλλ' ἐν ἀκομῇ ὑπολείπεται. . . Σὺς τὸ λέγω μετὰ λύπης. . . διότι, ἂν καὶ ἐπιστεύσατε εἰς τὸν Χριστόν, ἡ σωτηρία σας εἶνε ἀμφίβολος, ἢ μᾶλλον ἀδύνατος. . .

— Διὰ τί, Μονσινιόρε, τῷ εἶπον, εἶνε ἀμφίβολος ἡ σωτηρία μας; Ἀποῦ ἐπιστεύσαμεν εἰλικρινῶς εἰς τὸν Χριστόν, δὲν εἴμεθα δεικνυόμενοι; Δὲν λέγει ὁ Παῦλος φανερά καὶ καθαρά «δικαιωθέντες ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;» (1) Δὲν εἶπα ὁ ἴδιος εἰς τὸν Πέτρον, ὅτι αἰδότες, ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου. . . καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπίστευσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως (2).

(2) Γαλ. Β' 16

— Ναί, εἶπεν ὁ Μονσινιόρος, καὶ, λέγει ταῦτα ὁ Παῦλος, ἀλλ' ἀκούσον, τί λέγει καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανός. . .

— Δὲν ἡμπορεῖ, εἶπον, ὁ ἅγιος Κυπριανός νὰ ἐγκυκλιωθῇ εἰς τὸν Παῦλον, διότι ἄλλως δὲν θὰ ᾖτο ἅγιος· πλὴν ἂς ἀκούσωμεν τί λέγει. . .

— Ἰδοὺ, τί λέγει, εἶπε μετὰ στόμφου ὁ Μονσινιόρος

(1) Ρωμ. IV. 4.

«extra ecclesiam nullus salus est» = «Εκτός της Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία».

— Περὶ τοιαύτης Ἐκκλησίας ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἅγιος Κυπριανός; ἤρωτησα. Λέγει ὁρισμένως ἀντίθετος τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία;»

— Ὅχι, δὲν λέγει ὁρισμένως, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐννοῇ ἄλλαν Ἐκκλησίαν, παρὰ τὴν ἰδικήν μας, τὴν Καθολικὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν.

— Εἰς ποίαν Ἐκκλησίαν ἐνῆκεν ὁ ἅγιος Κυπριανός; ἤρωτησα.

— Εἰς τὴν Καθολικὴν, εἶπε.

— Ποίαν Καθολικὴν; τὴν καθόλου, ἢ τὴν Ῥωμαϊκὴν;

— Τὴν Ῥωμαϊκὴν, εἶπε.

— Παρακαλῶ τὴν Σεβασμιότητά σας, εἶπον ἐγώ, νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία λέγει, ὅτι ὁ Κυπριανὸς ἦτο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀφρικῇ Καρχηδόνας.

— Ὡστε ἐρελέτησας καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν; ἤρωτησεν ἀπορῶν. Δὲν εἶσαι λοιπόν, ὅπως οἱ ἄλλοι Γραικοὶ Παπᾶδες, οἱ ὁποῖοι οὕτως Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, οὕτως Δογματικὴν γνωρίζουν, καὶ εἶνε διδασκαλοὶ τῆς πίστεως αὐτοὶ τοὺς ὁδηγοῦντες;» (1)

— Δὲν εἰσέωρα τί κάμνουν οἱ ἄλλοι, εἶπον ταραχθεῖς πως, διότι ὁ Μονσινιόρος ἔλεγε φανεράν ἀλήθειαν περὶ πολλῶν συναδελφῶν μου, δὲν εἰσέωρα τί κάμνουν οἱ ἄλλοι, ἐγὼ ὅμως δὲν θὰ ἐδεχόμην νὰ ἦμαι ποιμὴν χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν ἠγνόουν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, καὶ ὅσα περιέχονται εἰς τὴν λέξιν «διδασκτικὸς τοῦ Ἁγίου Παύλου» (2).

— Ναί, ἐπέβλεπεν ὁ Μονσινιόρος, ναί, ὁ Κυπριανὸς ἦτο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀφρικῇ Καρχηδόνας, ἀλλ' ὅταν λέγῃ «Εκτός τῆς Ἐκκλησίας», ἐννοεῖ τῆς Ῥωμαϊκῆς.

— Τῆς Ῥωμαϊκῆς; Ὑπάρχει ἡ λέξις «Ῥωμαϊκῆς» εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Κυπριανοῦ; Δὲν ὑπάρχει, Μονσινιόρε, καὶ ἐπομένως ὁ ἅγιος Κυπριανὸς ἐννοεῖ τὴν Καθόλου Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας καὶ ἡμεῖς, χάριτι Θεοῦ, εἰμεθα πιστὰ τέκνα.

— Σεῖς; εἶπεν ἐν προφανεί θυμῷ ὁ Μονσινιόρος, σεῖς

(1) Μόνον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἔχει δικαίον. Δὲν ἔχομεν Κλῆρον! Αὐτὸ φανόζομεν καὶ ἡμεῖς καθ' ἑκάστην, καὶ ὅμοις οὐδεὶς λαμβάνει πρόνοιαν.

(2) εἰδὲ οὖν τὴν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μίαν γυναῖκα ἄνδρα, ... διδασκτικὴν ... Οἱ καλῶς προεστῶτες προεστώτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ... Χείρας ταχέως μὴδὲν ἐπιτίθει (= νὰ μὴ χειροτονῇ εὐκόλως ὁποιοῦνδήποτε), μὴδὲ κοινώνει ἀμαρτίας ἄλλοις. ... Τοῦτο ἔστιν ἐν καταλήξει ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην... δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, [ὡς Θεοῦ ἀκλόνητον... ἀνεσχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασκίαν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν] (Α'. Τιμόθ. Γ'. 2, 3, Ε'. 17, 22. Τίτου Α'. 5—10).

ἐσθε τέκνα τῆς Φωτιανῆς σχηματικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δὲν ἔχει ἀλλάθητον Κεφαλὴν. ...

— Μὴ γένοιτό ποτε, Μονσινιόρε, ἡ Ἐκκλησία μας νὰ ἔχῃ Κεφαλὴν τὸν Ῥώτιον ἢ ἄλλον τινὰ ἄνθρωπον, ὅσον ἅγιος καὶ ἂν ᾖ. Δι' ἡμᾶς αὐτὸς οὖν ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι, δι' ὧν ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἐκάστῳ, ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν;» (3) Ἀλλὰ, παρακαλῶ, ποία εἶνε αὕτη ἡ ἀλλάθητος Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας;

— Καὶ δὲν τὸ ἐμαθὲς ἀκόμη, ἐφώναζεν ὁ Μονσινιόρος, δὲν τὸ εἰσεύρεις, ὅτι ἀλλάθητος Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν Πατὴρ, ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης, ὁ διάδοχος τοῦ Πέτρου καὶ Τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς;

— Δὲν τὸ ἤξευρον, Μονσινιόρε, ἐφώναζα καὶ ἐγώ τότε, δὲν τὸ εἰσεύρω ἀκόμη, καὶ ποτὶ δὲν θὰ τὸ μάθω, ἐνόςφω ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, αἱ ἀγίαὶ Γραφαὶ δὲν το γνωρίζουσιν, ἐπεὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἀναφέρουσι. Τούτωντιον μάλιστα ἀναγινώσκωμεν εἰς τὰς Γραφάς, καὶ ἅς ἀνοίξωμεν αὐτάς. Ἰδοὺ, τί λέγει περὶ τούτου ὁ Παῦλος πρὸς Ἐφεσούς: «Καὶ αὐτὸν (τὸν Χριστόν) ἔδωκε Κεφαλὴν ὑπὲρ πάντων τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ» (4). Καὶ ἀλλὰ τοῦτο αὐτῆς Ἐπιστολῆς: «Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς Αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ Κεφαλὴ, ὁ Χριστός» (5). Καὶ πρὸς τοὺς Κολοσσαίς: «Καὶ Αὐτός ἐστιν ἡ Κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας» (6). Ὁ Χριστός λοιπόν, Μονσινιόρε, καὶ μόνος ὁ Χριστός, συμφώνως μὲ τὰς Ἀγίας Γραφάς, εἶνε ἡ Κεφαλὴ καὶ τὸ Θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας. Θεμέλιον γὰρ ἄλλο, λέγει ὁ Παῦλος, οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός (7).

Ἀλλὰ καὶ Πατὴρ καὶ Καθηγητὴς Αὐτῆς, ὅπως εἶπεν ὁ ἴδιος: «Εἰς γὰρ ἐστὶν Ὑμῶν ὁ Καθηγητὴς, ὁ Χριστός, πάντες δὲ Ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστέ ... εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ Πατὴρ Ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (8). Ἀφοῦ λοιπόν Αὐτός οὗτος ὁ Κύριος ἡμῶν μᾶς διδάσκει, ὅτι Αὐτός καὶ μόνος εἶνε καὶ Καθηγητὴς καὶ Κεφαλὴ καὶ Θεμέλιον τῆς Ἐκκλησίας Του, δὲν εἶνε ἀμάρτημα φοβερόν, ἐναντίον τοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ, νὰ παραδεχθῶμεν ὡς Κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ἄνθρωπον ὁνητὸν καὶ εἰς πλάναν ὑποκείμενον, ὁποῖος εἶνε πᾶς ἄνθρωπος, ἔστω καὶ Πάπας καὶ Πατριάρχης, καὶ ὅστις ἡπότε ἄλλος; ...

(ἀκολουθεῖ).

(3) Α'. Κορινθ. γ'. 5.

(4) Ἐφεσ. Α'. 22—28.

(5) Ἐφεσ. Δ'.

(6) Κολοσ. Α' 18.

(7) Α'. Κορινθ. γ'. 11.

(8) Ματθ. ΚΓ'. 8—12.

ΟΥΣΙΑ-ΥΠΟΨΤΑΣΙΣ-ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟ ΜΕΘΕΚΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΜΕΘΕΚΤΟΝ

Οὐσία καλεῖται τὸ ὅπερ ἐστὶ τι. Ὑπόστασις δὲ ἡ οὐσία αὐτοῦ μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ιδιωμάτων ἢ καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχουσα. Πᾶσα δὲ οὐσία ἢ ὑπόστασις ἔχει καὶ συμφυᾶ δυνάμιν ἢ δυνάμεις· ἡ δὲ κίνησις τῆς δυνάμεως πρὸς παραγωγὴν ἀποτελέσματος τινος καλεῖται ἐνέργεια.

Ἡ ὕλη λ.χ., ἡ ἐξ ἧς πᾶσα μὴλέα, εἶνε ἡ τῆς μὴλέας οὐσία. Ἐκαστον δὲ δένδρον μὴλέας τὸ ἔχον ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τὰ ἴδια αὐτοῦ γνωρίσματα, τὸ ὁρισμένον σχῆμα καὶ ἔδαφος καὶ ὕψος, τὸ ὑπάρχον καθ' ἑαυτὸ, τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ὑπόστασιν τῆς μὴλέας· ἡ δὲ βλάστησις καὶ ἀξίησις καὶ ἡ καρποφορία ταῦτα συνιστῶσι τὴν τῆς μὴλέας ἐνέργειαν.

Ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ τούτου παραδείγματος κατανοεῖται τί ἐστὶν οὐσία, τί ὑπόστασις, τί ἐνέργεια, καὶ τίς ἡ μεταξὺ ἀλλήλων διαφορὰ. Ἐντεῦθεν δηλονότι πᾶσαι αἱ μὴλέαι ἔχουσιν αἱ ὁμοειδεῖς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν, καὶ μὴλέα μὴλέας δὲν διαφέρει ἐν τοῖς κυρίοις κατ' οὐσίαν. Ἀλλ' ἑκάστη μὴλέα ἀποτελεῖ καὶ ἴδιαν ὑπόστασιν καὶ ἔχει ἰδιάζουσαν μορφήν καὶ θέσιν καὶ ἔκτασιν, γνωρίσματα ὑποστατικά (ιδιάζοντα, ἅτινα εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἀνήκουσιν ὑπόστασιν. Πᾶσαι δὲ αἱ μὴλέαι ἔχουσιν μετὰ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ τῆς ἰδίας ὑποστάσεως καὶ τὴν αὐτὴν φυσικὴν ἐνέργειαν.

Ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ τούτου παραδείγματος δηλονότι γίνε-ται, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος οὐσία, ὡς ἔχει ἀκριβῶς ἐν τῇ εἰρημένῳ δένδρῳ, δὲν ὑπάρχει καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῆς θεωρεῖται, καὶ ὅπου οὐσία μὴλέας, ἐκεῖ καὶ μὴλέας ὑπόστασις, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει· διότι αἱ ὁλικαὶ οὐσαὶ καὶ ὑποστάσεις μερίζονται.

Ἀναχθῶμεν ἄρα ἐκ τῶν ὁλικῶν ἐπὶ τὰ ἀϋλά. Τὸ ὅπερ ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦτο συνιστᾷ τὴν οὐσίαν αὐτῆς. Ὑπόστασις δὲ τῆς ψυχῆς εἶνε ἡ οὐσία αὐτῆς ἢ καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχουσα μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ιδιωμάτων. Πᾶσαι αἱ ψυχῆς ἔχουσιν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν, μὴ λαμβανόμενης ὑπ' ὅψει τῆς διαφόρου μορφώσεως· ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ψυχῆς δὲν ἔχουσιν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἑκάστη χωρὶς ἔχει καὶ ἴδιαν ὑπόστασιν, ἰδιαίτην δηλαδή προσωπικότητα. Ὡστε ἡ οὐσία καταγορεύεται ἐπὶ πάσης ὑποστάσεως, καὶ οὐσία καθ' ἑαυτὴν δὲν ὑφίσταται, ἀλλ' ἐν ταῖς ὑποστάσεσιν θεωρεῖται. Αἱ δὲ τῶν ψυχῶν ἐνέργειαι πολλαὶ εἰσι καὶ ποικίλαι καὶ πᾶσι γνωσταί.

Πᾶσα ἄρα ψυχὴ ἀνθρώπου οὐσία μετὰ ὑποστάσεως, καὶ πᾶσα ψυχὴ ὑπόστασις εἶνε ἡ οὐσία, καὶ οὐδεμίαν οὐσία ἀνευ ὑποστάσεως, καὶ οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἀνευ οὐσίας. Οὐδεμίαν δὲ ψυχὴ ὑπόστασις ἢ οὐσία μεταδοτὴ· ἀλλὰ πάσης ψυχῆς καὶ ἡ καθ' αὐτὴν οὐσία καὶ ἡ ὑπόστασις ἀληπτος παντελῶς καὶ ἀμέθεκτος, μεθεκτὴ δὲ μόνον ἡ ἐξ αὐτῆς ἐνέργεια. Ἡ ψυχὴ λ.χ. διδασκάλου τινὸς δὲν μετέ-

χεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ οὔτε κατ' οὐσίαν οὔτε καθ' ὑπόστασιν, ἀλλὰ τῇ ἐνέργειᾳ αὐτῆς μεταδίδωσι μόνον τὴν ἐαυτῆς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν περιουσίαν, τὰς γνώσεις καὶ τὰς ἀρετάς, εἰς τοὺς διδασκόμενους.

Οὕτω δὲ οὔτε ἡ ναὺς μετέχει τῆς φυσικῆς ὑποστάσεως ἢ οὐσίας τοῦ ναυπηγοῦ, οὔτε ὁ ἀνδρὶὰς τῆς τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ, ἀλλ' ἕκαστον τεχνουργημα μετέχει τῆς ἐνεργείας τοῦ ἰδίου τεχνουργοῦ.

Ἐκάστη δὲ ψυχὴ μετὰ σώματος συναρμυμένη συνιστᾷ ἕκαστον ἄνθρωπον ἐκ δύο οὐσιῶν καὶ μιᾶς προσωπικῆς ὑποστάσεως· διότι τὸ σῶμα, καίτοι ἔχει ἴδιαν ὁλικὴν ὑπόστασιν ἐν συνόλῳ, καὶ μυρία ἐν τοῖς μέρει· οὕτω, ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε τὸ πολὺ τῶν μερῶν αὐτοῦ πληθὺς οὔτε ἡ μόνος τοῦ συνόλου αὐτοῦ οὐδεμίαν συνιστᾷ προσωπικὴν ὑπόστασιν, διὰ τοῦτο ἕκαστος ἄνθρωπος μίαν ἔχει ὑπόστασιν προσωπικότητα, τὴν τῆς ψυχῆς, διότι αὕτη ἐπὶ πλέον ἐστὶ καὶ ἡ βάσις τῆς σωματικῆς αὐτοῦ οὐσίας καὶ ὑποστάσεως. Καὶ τὸ μὲν σῶμα, ὁλικὸν καὶ διακετὸν ἐν, μετέχεται· ἡ δὲ ψυχὴ, ἀϋλὸς οὐτα καὶ ἀπλή καὶ ἀμερίστος, οὔτε κατὰ τὴν ἐαυτῆς οὐσίαν οὔτε κατὰ τὴν ἐαυτῆς ὑπόστασιν μετέχεται, ἀλλὰ παντελῶς ἀληπτός· ἐστὶ καὶ ἀμέθεκτος, μεθεκτὴ δὲ πως μόνον κατὰ τὴν ἐνότη· ἐνέργειαν· διότι, ἐν ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς μετέχεται, ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον, «ἡ οὐσία παρ' ὅσων ἐστὶ μετεχομένη, τοσαύτας καὶ τὰς ὑποστάσεις ἔχει», ἡ ψυχὴ θὰ εἴχῃ τότε ὅχι μίαν, ἀλλὰ πληθὺς ὑποστάσεων, καὶ θὰ ᾖτο σύνθετος, διαλυτὴ καὶ φθαρτὴ.

Καὶ ἤδη ἀπὸ τῶν κτισμάτων ἐπὶ τὴν ἀκτιστον μετα-βῶμεν Δημιουργόν. Καὶ ἐν τῷ Θεῷ τρία τινὰ θεωροῦνται, οὐσία, τριάς ὑποστάσεων καὶ ἐνέργεια. Καὶ οὐσία μὲν εἶνε τὸ ὅ,τι ἐστὶν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀσυγκύτῳ αὐτοῦ ἐνότητι. Ὑπόστασις δὲ εἶνε ἡ οὐσία μετὰ τῶν χαρακτη-ριστικῶν ιδιωμάτων ἢ καθ' ἑαυτὴν ὑπάρχουσα. Καὶ ἡ μὲν ἐν τῷ Θεῷ οὐσία μία καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς οὐσίας κύριον αὐτοῦ ὄνομα ὁ «Ὁν»· αἱ δὲ Ὑποστάσεις· τοῦ αἰ «Ὁντος» εἰσι τρεῖς ὁμοούσιοι καὶ ἰσῆτοι, ἀπὸ τῶν χαρακτη-ριστικῶν ιδιωμάτων θεωρούμεναι καὶ δι' ἰδίαν ὀνομάτων Νοῦς καὶ Λόγος καὶ Πνεῦμα, ἢ Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα καλούμεναι. Χαρακτηριστικὴν δὲ ἰδίαν τοῦ μὲν Νοῦ ἢ Πατρὸς τὸ τοῦ γεννητόρος καὶ τὸ τοῦ προβαλέως, τοῦ δὲ Υἱοῦ καὶ Λόγου τὸ γεννητόν, τοῦ δὲ Πνεύματος τὸ ἐκπορευτόν. Ἐχει δὲ ἑκάστη ὑπόστασις μετὰ τῆς κοινῆς οὐσίας καὶ τῆς ἰδίας προσωπικῆς συνειδήσεως· θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ὁμόφωνον καὶ ἐναρμόνιον. Καὶ πᾶσαι μὲν αἱ τῆς οὐσίας ἰδιότητές εἰσι κοιναὶ καὶ ἐπὶ τῶν ὑποστά-σεων, ὅλον τὸ ἀπειρον, τὸ τέλειον, τὸ πάνσοφον, τὸ πανά-γαθον, τὸ παντοδύναμον· τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ τῶν ὑποστάσεων ἰδιώματα μόνον τῷ οἰκείῳ οἰφ' ὁμοφύῳ ἀνή-κουσιν.

Ἡ δὲ σχέσις τῆς οὐσίας καὶ τῶν ὑποστάσεων ἐν τῷ Θεῷ δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐσιῶν καὶ ὑποστάσεων· διότι ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων παρατηροῦνται πλεῖστα τὰ διάφορα, ἐν οἷς καὶ ἡ σχέσις τοῦ ὅλου καὶ

δημοσίᾳ ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἰκοῖς, ἢ ἐὰν ἐνίοτε ἐπισκέπτωνται τοὺς τοῦτους, ψυχρῶς καὶ σκαθιστικῶς ἴστανται, ὅταν, λέγομεν, τοιαῦτα βλέπῃ παραδείγματα, πῶς θὰ σχηματίσῃ ὁ ἀμαθὴς ἰδέαν ταπεινοφροσύνης, τιμιότητος, σεβασμοῦ, εὐσεβείας, πίστεως, ἀφοσιώσεως θρησκευτικῆς, ζεώσεως εὐλαβείας; πῶς θὰ ἐρχῆται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εὐγνώμονων δι' ὅσα ἀγαθὰ ἀπῆλυσεν ἀπὸ τὸν Θεόν, ὃν πρῶτιστον καὶ μέγιστον ἡ ζωή; Οὕτω δὲ ὁ ἐσωτερικὸς σπινθὴρ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ δλονὲν θάπτεται ἐκ τῆς ἐκάστοτε συσσωρεύσεως τέφρας ὑλιστικῶν δοξασιῶν καὶ ἀποσβέννυται ἐπὶ τέλους, καὶ οὕτω ἔχομεν ὡς τὰ πολλὰ ψυχρῶς διακειμένους χριστιανούς. Χίλια διδασκαλία, λαμπρά καὶ ἐξαιρετικά, δὲν συμβάλλουσι τόσον, ὅσον ἐν παραδείγματι ἐξελισσόμενον παρ' ἀνθρώπων ἐξόχων ἐν τῇ κοινωσίᾳ καὶ διαπρεπῇ θεωρουμένων ὅτι κατέχουσι θέτιν.

Ἡ ἀρετὰ ἀρα παιδεύει, ἥτις εἶνε ἡ κατὰ Χριστόν, ἀποδιδωκυσα τὴν ἡμιμάθειαν, καὶ συστέλλουσα τὴν ἀμαθίαν, θὰ μορφώσῃ, ἀναπτύσσουσα ἐκ παραλλήλου, τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν τῶν νέων.

Ἐὰν λοιπὸν τὸ κακὸν τῆς θρησκευτικῆς ἐκλύσεως θέλωμεν νὰ ἐξαφανίσωμεν, δέον πρὸ παντὸς τὴν σύντονον προσοχὴν καὶ ἐπαγρύπνησιν νὰ στρέψωμεν εἰς τὴν ὑγιᾶ ἀρετῆαν παιδεύειν τῆς νεότητος, ἐξ ἧς τὸ μέλλον ἐκάστου, οἴκου, κοινωίας, Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲ ὑπισχνέται τὸ σχολεῖον· τὸ σχολεῖον ἀρα πρέπει νὰ βελτιωθῇ, ἐνθα νὰ μὴ ἀναπτύσσεται μόνη ἡ διάνοια, ἀλλ' ἐν παραλλήλῳ καὶ ἡ καρδία, ὡς ὁρθῶς· τινὰ τῶν σχολείων ἡμῶν ἐφαρμόζουσι. Τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ σχηματισθῇ, διότι τὸ σχολεῖον προῖται νὰ φέρῃ τὴν βελτίωσιν μορφῶνον γονεῖς, οἵτινες κατόπιν θὰ συνεργάζωνται μὲ αὐτὸ καὶ μετὰ τοῦ κλήρου.

Ἐν Δαρδανελλίοις τῇ 26 Φεβρουαρίου 1902

† Ὁ Τρωάδος, Τιμόθεος.

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ» ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδόξιας ἐγένετο ἡ ἐτήσια εορτὴ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Τμήματος τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως», στεφθεῖσα ὑπὸ περιπανοῦς ἐπιτυχίας. Τὴν πρωίαν μὲν, ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικόν, ἐν μίσῳ ἀφυκτικῆς συρροῆς ἐκκλησιαζομένων, ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀναπλάσεως» κ. Μιχ. Γ. Γαλανός, ἐξάρας τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς θριάμβους τῆς Ἐκκλησίας, καταδείξας τὴν ἀνάγκην νέων ἀγῶνων πρὸς νέους θριάμβους κατὰ τῶν νῦν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς Ὁρθοδόξιας, καὶ σκιαγραφήσας τὴν πρὸς τοῦτο τελουμένην ἐργασίαν ἐν τῷ Ἀναπλαστικῷ Τμήματι τοῦ Πειραιῶς.

Μετὰ μεσημέριον δὲ ἐπαναγύρισε τὸ Τμήμα ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αἰθούσῃ τοῦ Ζωννείου Ὁρφανοτροφείου. Ὅτε ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἀναπλάσεως» εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν 3ην ὥραν μ. μ., παρέστη πρὸ πρωτοφρονῶν καὶ ὑπερδύλλοντος πᾶσαν προσοχὴν θεάματος. Ὁλόκληρος ἡ αἴθουσα, ἡ εὐρυτέρα ἴσως δλων τῶν ἐν Ἑλλάδι αἰθουσῶν, ἦτο πεπληρωμένη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ ἐξ ὅλων τῶν τάξεων, ἐν καταπληκτικῇ συνωστισμῷ. Πάντως παρήσαν ἐκεῖ περὶ τοὺς δισχιλίους, ἐλόκληρα δὲ κύματα λαοῦ. Ἐπειρὰ νέντα ἐπειτὰ, ἐστράφησαν πρὸς τὰ ὁπίσω, συναντήσαντα

πρὸ τῆς θύρας ἀδιαπέραστον καὶ ἀδιάρρηκτον τεῖχος ἀερατῶν.

Ἐν τῇ πανηγύρει παρέστη μετ' ἄλλων ἐπιλέκτων τοῦ Πειραιῶς καὶ ὁ Δῆμαρχος αὐτοῦ κ. Τρύφων Μουτσόπουλος, καὶ ὁ γυμνασιάρχης κ. Ἰάκ. Δραγάσης, προϊστάτο δὲ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πενταπόλεως καὶ Διευθυντὴς τῆς Ριζαρίου Σχολῆς κ. Νεκτάριος, ὅστις, καὶ ἐκφωνήσας κατάλληλον προσευχὴν, ἐπρολόγισε διὰ βραχέων, καταδείξας τὸ ἐκλαμπρον τῆς ἀγομένης εορτῆς καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους τίτλους τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ τῇ ἀπολαύσει ἐκκλησιαστικῶν πανηγύρεων, τὰ γεγονότα τῶν ὁποίων τὸν ἐλληνισμόν ἔσχον ἐνθερμον καὶ ἀφρηφόρον πρόμαχον καὶ πρωταγωνιστήν.

Ὁ κ. Γ. Μακρὴς εἶτα, συντάκτης τῆς «Ἀναμορφώσεως», διὰ λόγου μεσοῦ ζωῆς καὶ πυρὸς, ἐξόμνησε τὸν καθόλου θριάμβον, ὃν ἐπετέλεσεν ἡ Ὁρθοδοξία κατὰ τῶν πανταίων αὐτῆς ἐχθρῶν, καὶ πύχθη ὅπως ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφάτ ἀξιοθώμεν νὰ παραστῶμεν μέτοχοι καὶ πανηγυρισταὶ τοῦ ἁριστικοῦ καὶ αἰωνίου τῆς Ὁρθοδόξιας θριάμβου. Ἀκολούθως δὲ ὁ κ. Μ. Γαλανός κατέδειξε τὰ ὁφείλη, ἅτινα ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς Γένος προσεπορίσθημεν ἀπὸ τῆς σημαίας τῆς Ὁρθοδόξιας, καὶ μετὰ σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς ἐν τῇ συγχρόνῳ παγκοσμίῳ κινήσει θέσεως τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐν γένει, καὶ τῆς Ὁρθοδόξιας ἰδίᾳ, προσέτρεψε τὰ συνηγμένα πλήθη νὰ συνετέλσωσιν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας καὶ τὴν ἀνατολὴν λαμπροτέρων ἡμερῶν διὰ τὸ Γένος μας, δι' ἀδιαλείπτου ἀμύλλης περὶ τὸν ὁρθόδοξον ζῆλον καὶ τας μεγάλας καὶ σωτηρίους ἀρετὰς τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως.

Ὁ κ. Γαλανός, κατ' ἐντολὴν τοῦ Προεδρείου τοῦ Συλλόγου τῆς «Ἀναπλάσεως», ἀνέγνω ἐν τέλει τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἶκον. Πατριάρχης Ἰωαννίνας ὁ Γ' εὐδόκησεν ἐσχάτως ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὸ οἰκίᾳ τε καὶ Συνοδικῇ διαγνώμῃ, οἱ δὲ παριστάμενοι πάντες, διακούσαντες αὐτὴν μετ' ἀνεκφράστου κατανύξεως, ἐνθουσιασμοῦ, καὶ εὐλαβείας, ἐξουσιοδότησαν τὸ προεδρεῖον τῆς «Ἀναπλάσεως», ὅπως καθυποβάλῃ τὰ βαρύτερα σέβασματὰ τῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον μετὰ τῆς υἱικῆς εὐχῆς τῶν, ἵνα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ὑπὸ σφοδρὴν καὶ ἐνθεον ἡγασίαν, καταστή αὐθις ἡ Ὁρθοδοξία περιφανεστάτη δύναμις, μεθ' ὅλης τῆς οἰκείας αὐτῇ ἐπιβολῆς καὶ αἰγλῆς.

Τὴν ἀλησμόνητον πανήγυριν τοῦ ἐν Πειραιεὶ Τμήματος τῆς «Ἀναπλάσεως» ὥραϊσε καὶ ἐλάμπρυνε καὶ ἡ ἐν αὐτῇ παρουσία τοῦ ἐν τῇ Ριζαρίου Σχολῇ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς κ. Ἰω. Σακελλαρίδου, ὅστις ἐφύλαξε ἀπαραιτίτως ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα, τινὰ μὲν μόνος, τινὰ δὲ μετὰ χοροῦ μαθητῶν τῆς Ριζαρίου, ἐν τέλει δὲ καὶ χορικὸν τῆς Ἀντιγόνης καὶ τὸν ἀθάνατον τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ ὕμνον, ἐπισπᾶσας ραγδαία χειροκροτήματα.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ἐν Ἀθήναις Β' Δημοτ. Σχολῇ ἀρρένων
Κυριακῇ 10 Μαρτίου, ὥρ. 7—8 μ. μ. Π. Δουληγέρης.

Ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης
Κυριακῇ 10 Μαρτίου ὥρ. 4 1)2—5 1)2 Τμ. Ἀναστασίου

Ἐν Πειραιεὶ ἐν τῷ Ζωννείῳ Ὁρφανοτροφείῳ
Πέμπτη 7 Μαρτίου, ὥρ. 7—8 μ. μ. Γ. Μακρὴς
Κυριακῇ 10 » ὥρ. 3 1)2—4 1)2 Μιχ. Γ. Γαλανός